

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Borisas Melnikas

Laima Okunevičiūtė-Neveauskienė

Daiva Andriušaitienė

Daiva Jurevičienė

Viktorija Skvarciany

Laura Gudelytė-Žilinskienė

Audronė Kvedarienė

Ekonomikos augimas: globalizacija, socialiniai iššūkiai, dinamiškoji vadyba

Kolektyvinė monografija

Vilnius 2020

Leidinį rekomendavo

Rekomendavo VILNIUSTECH Ekonomikos mokslo krypties doktorantūros komitetas

Recenzavo: prof. dr. Eugenijus Chlivickas, Lietuvos viešojo
administravimo lavinimo institucijų asociacija,
prof. habil. dr. Ona Gražina Rakauskienė,
Mykolo Romerio universitetas

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

Vilnius Tech leidyklos TECHNIKA
mokslo literatūros knyga (2020-046-M)
<http://leidykla.vgtu.lt>

ISBN 978-609-476-257-4
eISBN 978-609-476-256-7
doi:10.20334/2020-046-M

Šį kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, be leidėjo sutikimo draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.
Dėl leidimo kreiptis el. paštu eleidyba@vgtu.lt

© Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2020

Turiny

Pratarmė	7
1. Ekonomikos augimas: globalizacijos iššūkiai	13
1.1. Ekonomikos augimas: samprata ir globalizacijos sąlygomis kylantys mokslinio pažinimo bei tyrimo poreikiai	13
1.2. Ekonomikos augimas globalizacijos sąlygomis: siekiai, lūkesčiai, prioritetai	20
1.2.1. Globalios transformacijos ir jų daromi poveikiai ekonomikos augimui	20
1.2.2. Nacionalinės ekonomikos ir jų augimas globalios ekonomikos sistemoje	37
1.2.3. Globali ekonomika: harmonijos paieškos	54
1.2.4. Socialinės orientacijos globalizacijos ir globalios ekonomikos augimo sąlygomis	61
2. Ekonomikos augimas ir socialiniai iššūkiai: socialinės ir ekonominės raidos cikliškumo aplinkybės	78
2.1. Socialinės ir ekonominės raidos cikliškumas: šiuolaikiniai požūriai	78
2.2. Situacija bei pokyčiai darbo rinkoje kaip esminė socialinės ir ekonominės raidos cikliškumo charakteristika	89
2.2.1. 2008 metų ekonomikos krizė ir jos poveikis situacijai darbo rinkoje: istorinė retrospektyva ir sukauptos patirties analizė	89
2.2.2. Socialinė ir ekonominė raida ir situacijos darbo rinkoje pokyčiai pokrizinio ekonomikos augimo laikotarpiu: esminiai veiksniai	132
2.2.3. Žmogiškųjų išteklių potencialas darbo rinkoje: socialinės ir ekonominės raidos cikliškumo aplinkybės	144
2.3. Žmogiškųjų išteklių potencialo raidos procesų derinimas su pokyčiais darbo rinkose – prioritetas socialinis iššūkis ekonomikos augimo sąlygomis	170
2.3.1. Žmogiškųjų išteklių potencialas ir jo atitiktis darbo rinkos poreikiams: aktualijos ir problemos	170
2.3.2. Nacionalinės kvalifikacijų sistemos sukūrimas ir jos plėtra kaip esminė prielaida derinti žmogiškųjų išteklių potencialo raidos procesus su pokyčiais darbo rinkose	177
2.3.3. Socialinė partnerystė įgyvendinant Nacionalinės kvalifikacijų sistemos idėjas ir aktyvinant žmogiškųjų išteklių potencialo raidos procesų derinimą su pokyčiais darbo rinkose	191
2.4. Socialinės inovacijos: vaidmuo ir poveikis socialinei ir ekonominei raidai	216
2.5. Pensijų fondai ir jų veiklos plėtra socialinių iššūkių ir ekonomikos augimo poreikių kontekste	251
2.5.1. Pensijų fondai: esmė ir veiklos plėtojimas	251
2.5.2. Pensijų sistemos reformavimas ir pensijų fondų veiklos plėtojimas Lietuvoje: aktualijos ir perspektyvos	260
Išvados	266

3. Ekonomikos augimas ir konkurencingumas: žinių ekonomika, verslo inovacijos, finansų krizių iškeliami iššūkiai	268
3.1. Žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimas: prielaidos įgyvendinti ekonomikos augimo ir konkurencingumo siekius	268
3.1.1. Žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimas kaip esminis iššūkis įgyvendinant ekonomikos augimo siekius	268
3.1.2. Ekonomikos augimas, konkurencingumas ir žinių ekonomikos kūrimas: orientacijomis į sinergijos paieškas bei sinergetinių efektų generavimą grindžiami sprendimai	278
3.2. Klasterizacija: ekonomikos augimas, verslo skatinimas ir inovacijų aktyvinimas	301
3.2.1. Verslo klasterių kūrimas ir klasterizacijos plėtra – esminis ekonomikos augimo, verslo skatinimo ir inovacijų aktyvinimo veiksnys	301
3.2.2. Verslo klasterių veiklos plėtojimas: inovacijų aktyvinimas ir regionų socialinė bei ekonominė raida	316
3.3. Finansų krizės: iššūkiai ekonomikos augimui ir jos konkurencingumui	325
3.3.1. Finansinis stabilumas – esminė ekonomikos augimo ir jos konkurencingumo didinimo sąlyga	325
3.3.2. Finansų krizių įvairovė, svarbiausieji veiksniai ir apraiškos	331
4. Dinamiškoji vadyba aktyvinant technologijų pažangą ir ekonomikos augimą	351
4.1. Dinamiškoji vadyba: naujos galimybės ir perspektyvos skatinti ekonomikos augimą	351
4.1.1. Dinamiškoji vadyba kaip veiksmingos valdymo ir inovatyvios vadybinės veiklos atmaina	351
4.1.2. Dinamiškoji vadyba, inovacijos ir technologijų pažanga: reikšmingi ekonomikos augimo skatinimo prioritetai	360
4.2. Aukštųjų technologijų kūrimas, sklaida, įgyvendinimas ir naudojimas: dinamiškosios vadybos idėjų pritaikymo galimybės ir perspektyvos	373
4.2.1. Aukštosios technologijos, jų kūrimas, sklaida ir įgyvendinimas: šiuolaikinė samprata ir vaidmuo ekonomikos augimo siekių kontekste	373
4.2.2. Aukštųjų technologijų kūrimu, sklaida ir įgyvendinimu grindžiamo tarptautinio verslo plėtra kaip esminis ekonomikos augimo veiksnys	384
Baigiamosios pastabos	409
Summary. Economic growth: globalization, social challenges, dynamic management	415
Literatūra	417

Pratarmė

Šiuolaikinėje visuomenėje ir jos socialiniame bei ekonominiame gyvenime gausu esminių ir gana radikalių kokybinių pokyčių. Jie apima visas socialinės, ekonominės, politinės raidos, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos, sąveikos su aplinka bei kitas gyvenimo sritis, yra be galo įvairūs, daugialypiai ir sudėtingi, aprėpia itin daug sukeliamų pasekmių.

Šiuolaikinei visuomenei ir jos gyvenimui charakteringų pokyčių sąlygomis išryškėja nauji pačios visuomenės ir jos gyvenimo būdai reikšmingi prioritetai. Iš tokių prioritetų kaip pastaruoju metu itin svarbių paminėtini šie: aktyvinti ir skatinti ekonomikos augimą, sudaryti ekonomines prielaidas visapusiškai modernizuoti pačią visuomenę, įgyvendinti jos raidai itin reikšmingus gerovės, saugumo bei darnios plėtros siekius, taip pat realiai spręsti aktualias socialines, ekonomines, politines, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos, sąveikos su aplinka bei kitas problemas.

Akivaizdu, kad orientacija į ekonomikos augimą bei į ekonomikos augimo procesų aktyvinimą ir skatinimą sukelia poreikius vis daugiau dėmesio skirti tiek pačios visuomenės gebėjimams kryptingai inicijuoti ir įgyvendinti veiksmingas ekonomikos augimo priemones, tiek ir visuomenės besąlygiškai sprendtinoms socialinėms, ekonominėms, ekologinėms, mokslo ir technologijų pažangos bei kitoms ekonomikos augimo problemoms, kurios kyla, gali kilti ir į kurias turi būti adekvačiai reaguojama. Ekonomikos augimas, kaip vienas svarbiausiųjų visuomenės raidos ir pokyčių visuomenėje požymių, atspindi ir pačios visuomenės galias ir gebėjimus inicijuoti bei įgyvendinti modernumo, gerovės, saugumo, darnos ir tvarumo siekius, efektyviai vykdyti bei kryptingai plėtoti ekonominę veiklą, sudarančią prielaidas toliau didinti gerovę, gerinti gyvenimo kokybę, skatinti visų rūšių kūrybą bei kultūros, mokslo ir technologijų pažangą. Didėjantis dėmesys ekonomikos augimui, visuomenės gebėjimams ir pastangoms ekonomikos augimo priemonėmis aktyvinti modernizacijos bei gyvenimo kokybės gerinimo procesus, taip pat kryptingai ugdyti ekonomikos augimo potencialą gali būti vertinamas kaip esminis šiuolaikinės visuomenės raidos prioritetas, tiesiogiai lemiantis visuomenės raidos, pažangos ir modernizavimo perspektyvas.

Taigi visuomenės galia ir gebėjimai kuo veiksmingiau panaudoti ir ugdyti ekonomikos augimo potencialą bei kryptingai jį plėtoti gali būti suvokiami vos ne kaip pagrindinė pačios visuomenės tobulėjimo ir modernizavimo sąlyga, kaip bene svarbiausioji prielaida realiai gerinti gyvenimą, aktyvinti socialinę ir ekonominę raidą, spartinti kultūros, mokslo ir technologijų pažangą, laiku spręsti aktualias socialines, viešojo bei nacionalinio saugumo bei sąveikos su aplinka problemas, visose gyvenimo srityse įgyvendinti darnos ir tvarumo siekius. Akivaizdu ir tai, kad ekonomikos augimo potencialo kūrimo, ugdymo, plėtros ir efektyvaus naudojimo vaidmens suvokimas bei siekiai visapusiškai aktyvinti visuomenėje ekonomikai augti skirtą veiklą reikalauja adekvataus mokslinio atitinkamų raidos ir pažangos procesų bei reiškinių pažinimo. Neabejotina, kad šiuolaikinės visuomenės raidos, pažangos ir modernizavimo tikslų įgyvendinimo dėlei būtina siekti vis gilesnio ir platesnio mokslinio pažinimo, kad pati visuomenė suvoktų esmines ekonomikos augimo, tam skirto potencialo kūrimo, ugdymo, plėtojimo, tobulinimo ir efektyvaus bei kryptingo naudojimo aplinkybes,

skatintų ir aktyvintų šiuo potencialu grindžiamą veiklą, veiksmingai įgyvendintų daugialypes priemones, padedančias nepertraukiamai plėtoti ir efektyvinti tolimesnį ekonomikos augimą pagal naujausius poreikius bei iššūkius.

Ekonomikos augimo potencialui kurti ir plėtoti, taip pat ekonomikos augimą lemiančiai ekonominei veiklai aktyvinti skirtas mokslinis pažinimas traktuotinas kaip išskirtinai svarbi sąlyga, sudaranti galimybes realiai įgyvendinti šiuolaikinės visuomenės tobulinimo, modernizavimo ir jos gyvenimo gerinimo siekius. Be adekvataus mokslinio pažinimo neįmanoma produktyvi, veiksminga ir efektyvi praktinė veikla, orientuota į ekonomikos augimo siekius bei tikslus. Suvokiant, kad bet kuriai sričiai skirto gilesnio ir platesnio mokslinio pažinimo siekiai tegali būti įgyvendinti tik remiantis atitinkamo pobūdžio moksliniais tyrimais, akivaizdu, kad ekonomikos augimo potencialui kurti ir plėtoti, taip pat ekonomikos augimą lemiančiai veiklai aktyvinti skirti moksliniai tyrimai gali būti vertinami ir kaip išskirtinai svarbūs, ir kaip labai aktualūs. Pažymėtina, kad minėtieji moksliniai tyrimai gali būti vertinami ir kaip išskirtinai svarbi visos socialinių mokslų vykdomų tyrimų sistemos grandis. Ypač pažymėtina tokių mokslinių tyrimų svarba šiuolaikinių ekonominio ir vadybinio profilio tyrimų aktualijų ir prioritetų kontekste. Šių mokslinių tyrimų svarbą ir aktualumą pastaruoju metu vis labiau lemia poreikiai adekvačiai reaguoti į globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų, problemų ir aplinkybių keliamus naujausius iššūkius.

Siekiai tinkamai atsižvelgti į globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų, problemų ir aplinkybių formuojamus reiškinius ir iššūkius atspindi itin svarbų ekonomikos augimui, jos potencialui bei jo kūrimui ir plėtotei, taip pat ekonominei veiklai aktyvinti skirtų mokslinių tyrimų tematikos ir problematikos aspektą. Pabrėžtina, kad moksliniai tyrimai, skirti ekonomikos augimo potencialui kurti ir plėtoti globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtros, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų kontekste, gali būti vertinami kaip ne tik svarbūs ir aktualūs, bet ir akivaizdžiai naujos tematikos bei išskirtinai perspektyvūs. Tokių tyrimų perspektyvumą ir reikšmingumą rodo tai, kad daugelį iki šiol nagrinėtų galimybių realiai aktyvinti ekonomikos augimą ir kryptingai spartinti ekonomikos augimo potencialo kūrimą, ugdymą ir plėtojamą lemia būtent įvairūs veiksniai ir aplinkybės, kurių kilmė kaip tik ir yra sietina su globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesais.

Moksliniai tyrimai, skirti ekonomikos augimo potencialui, jo kūrimui ir plėtotei globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtros, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų kontekste, neišvengiamai pasižymi itin plačia ir daugialype tematika, jie turi apimti daug įvairių ir plačiu prioritetų spektru pasižyminčių kryptių. Beje, įvairūs atitinkamo profilio tematikai tiesiogiai skirti tyrimai bei įvairiai gretutinei tematikai priskirtini tyrimai per pastaruosius kelerius metus buvo gana intensyviai vykdomi Vilniaus Gedimino technikos universitete. Buvo atlikta daug darbų, paskelbta nemažai publikacijų, tiesiogiai ar netiesiogiai skirtų įvairiai ekonomikos augimo, socialinės raidos, intelektinės veiklos bei mokslo ir technologijų pažangos tematikai, ypač atsižvelgiant į žinių visuomenės

ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, inovacijų, mokslo bei technologijų pažangos spartinimo, taip pat į globalizacijos sąlygomis pasireiškiančių socialinių ir ekonominių pokyčių aplinkybes.

Atsižvelgiant į tai, kad moksliniai tyrimai, skirti ekonomikos augimo potencialui bei jam kurti ir plėtoti globalizacijos, žinių visuomenės, žinių ekonomikos kūrimo bei plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų kontekste, gali būti vertinami ne tik kaip svarbūs ir aktualūs, bet ir kaip pasižymintys tematikos naujumu bei išskirtiniu perspektyvumu, Vilniaus Gedimino technikos universitete buvo nuspręsta apibendrinti atitinkamos tematikos tyrimų ir anksčiau atliktų darbų medžiagą ir parengti kolektyvinę monografiją. Joje būtų kompleksiška, įvairiais aspektais išnagrinėti esminiai reiškiniai ir svarbiausios aplinkybės, charakterizuojančios šiuolaikinės visuomenės galias ir gebėjimus aktyvinti ekonomikos augimą, adekvačiai reaguoti į ekonomikos augimu keliamus socialinės raidos iššūkius, atsižvelgiant į įvairias globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos aplinkybes.

Šioje kolektyvinėje monografijoje pateikiamos medžiagos paskirtis – supažindinti plačiąją visuomenę, ypač akademiniam sluoksniams priklausančius įvairių sričių specialistus su itin sudėtingais ir daugialypiais ekonomikos augimo bei ekonomikos augimo formuojamais socialinės raidos procesais, taip pat su ekonomikos augimo potencialo kūrimo, ugdymo, plėtros bei naudojimo aplinkybėmis, visų pirma atsižvelgiant į globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo, plėtojimo bei Europos integracijos sąlygas. Siekiama parodyti, kad ekonomikos augimą, kaip ir šiuolaikinės visuomenės raidos ir modernizavimo procesus būtina suvokti kaip itin sudėtingų daugialypių reiškinių visumą, kurios mokslinis pažinimas turi būti grindžiamas sisteminiu požiūriu, o tyrimai turi būti orientuoti į siekias kompleksiška identifikuoti ir įvertinti daugybę priežastinių ryšių, naujų raidos tendencijų ir kokybinių pokyčių apraiškų.

Monografijoje aprašyti požiūriai, tyrimai ir jų rezultatai skirti nagrinėti ir spręsti itin aktualią ir labai sudėtingą socialinių mokslų problemą, kurios esmė ta, kad:

- ekonomikos augimas ir jo potencialo kūrimo, ugdymo, plėtros bei naudojimo, taip pat ekonomikos augimo aktyvinimo procesai gana dažnai nėra suvokiami, vertinami ir identifikuojami kaip kompleksinio mokslinio pažinimo reikalaujanti sritis, ypač atsižvelgiant į šiuolaikinius globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos keliamus iššūkius;
- akivaizdžiai stokojama mokslinio pažinimo, skirto sąsajai ir sąveikai tarp šiuolaikinės visuomenės gyvenimui būdingų socialinės raidos bei socialinių pokyčių procesų ir tarp ekonomikos augimo siekių bei galimybių, taip pat tarp ekonominės veiklos aktyvinimo procesų ir tarp įvairių procesų bei aplinkybių, charakterizuojančių šiuolaikinius globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos reiškinius ir tendencijas.

Ši socialinių mokslų problema pasireiškia tuo, kad:

- šiuolaikinės visuomenės gyvenimui būdingų ekonomikos augimo, socialinės raidos bei socialinių pokyčių procesų moksliniai tyrimai, ypač orientuoti į globalizacijos, žinių vi-

- suomenės ir žinių ekonomikos kūrimo bei plėtojimo, Europos integracijos reiškiniams bei tendencijoms charakteringų aktualijų kontekstą, gana dažnai pasižymi kompleksiskumo stoka ir ryškiui fragmentiškumu, todėl tyrimų rezultatai daugeliu atvejų tegali būti vertinami tik kaip iš dalies ar fragmentiškai atitinkantys tikrovę, realius poreikius ir iššūkius (ypač pabrėžtina, kad tyrimų praktikoje pernelyg mažai dėmesio skiriama socialinės raidos ir ekonomikos augimo procesų darnai, skirtingų šalių ir regionų socialinės ir ekonominės raidos tempų bei masto derinimui, ekonomikos augimo ir sąveikos su aplinka problemoms, taip pat įvairaus pobūdžio atskirčių prevencijai, mažinimui ir šalinimui);
- stoka suvokimo, supratimo ir konkrečių žinių apie ekonomikos augimo procesų ir šiuolaikinės visuomenės raidai būdingų iššūkių bei problemų sąsają ir sąveiką, ypač atspindinčių šiuolaikinius globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo bei Europos integracijos reiškinius ir tendencijas, taip pat daugialypius socialinės kilmės ir pobūdžio iššūkius ir problemas, o tai smarkiai riboja realias galimybes sukurti ir veiksmingai įgyvendinti ar pritaikyti tinkamas politines, ekonomines, valdymo, vadybos bei kitokias poveikio priemones, leidžiančias realiai kryptingai ir efektyviai aktyvinti inovatyvios, kūrybiškos ir modernios visuomenės raidą. Kolektyvinėje monografijoje pateikiama medžiaga pabrėžiami svarbiausi aprašytų tyrimų uždaviniai ir prioritetai:
 - pasiūlyti ir aprašyti perspektyvius požiūrius į ekonomikos augimą, į ekonomikos augimui aktyvinti skirtą šiuolaikinės visuomenės potencialo kūrimo, ugdymo, plėtros bei naudojimo procesus kaip į visumą, kuri turėtų būti suvokiama kaip kompleksinio mokslinio pažinimo reikalaujanti sritis, ypač atsižvelgiant į šiuolaikinius globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, Europos integracijos nulemiamus iššūkius; išryškinti sąsajas tarp šiuolaikinės visuomenės modernizavimo procesų, tarp įvairių procesų ir aplinkybių, charakterizuojančių ekonomikos augimą bei visuomenei būdingą socialinę ir ekonominę raidą globalizacijos bei žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo reiškinių ir tendencijų kontekste;
 - išryškinti esminių įvairiose socialinės raidos srityse pasireiškiančių problemų suvokimo ir sprendimo prioritetinį vaidmenį siekiant kryptingai plėtoti šiuolaikinės visuomenės galias, orientuotas į darnią ir inovatyvią ekonominę raidą, į ekonomikos augimą bei į gerovės kilimą, ypač atsižvelgiant į globalizacijos bei žinių visuomenės, žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo reiškinius bei iššūkius;
 - atskleisti globalizacijos sąlygomis pasireiškiančius naujus ekonomikos augimo reiškinius, išryškinti jų svarbą ir vaidmenį siekiant veiksmingai ir kryptingai aktyvinti ekonomikai augti skirtų šiuolaikinės visuomenės galių ir potencijų kūrimo, ugdymo, plėtros bei efektyvaus naudojimo, taip pat kryptingo ekonominės ir inovacinės veiklos skatinimo ir spartinimo procesus;
 - kompleksiskai išanalizuoti šiuolaikinės inovacinės veiklos aktyvinimo ir plėtojimo bei inovacijų efektyvinimo tendencijas, atsižvelgiant į visuomenės modernizavimo, gerovės, ekonomikos augimo poreikius globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo, taip pat Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos iššūkių kontekste;

- išryškinti poreikius ir galimybes plėtoti vadinamąją dinamiškąją vadybą, orientuotą į esminius socialinio ir ekonominio gyvenimo kokybės gerinimo prioritetus bei į ekonomikos augimo reikmes;
- išanalizuoti itin reikšmingas šiuolaikinei visuomenei charakteringas socialinio ir ekonominio gyvenimo pokyčių apraiškas, atspindinčias ekonomikos augimo ir jo skatinimo bei aktyvinimo poreikius ir galimybes, prioritetą teikiant situacijos darbo rinkose gerinimui, taip pat kūrybinės veiklos ir technologijų pažangos vaidmeniui bei kūrybiškumu grindžiamų socialinės ir ekonominės veiklos sričių plėtrai.

Kolektyvinės monografijos medžiaga išdėstyta pagal uždavinių ir prioritetų struktūrą:

- pirmoji dalis „Ekonomikos augimas: globalizacijos iššūkiai“ skirta svarbiausiems šiuolaikinės visuomenės ekonominio gyvenimo bei ekonomikos augimo klausimams, esminėms ekonomikos augimo problemoms, iššūkiams ir aplinkybėms, kylančioms dabartinėmis globalizacijos bei žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo sąlygomis;
- antroje dalyje „Ekonomikos augimas ir socialiniai iššūkiai: socialinės ir ekonominės raidos cikliškumo aplinkybės“ išryškintos įvairios ekonomikai augti reikšmingos bendrosios socialinės ir ekonominės raidos cikliškumo apraiškos, atskleidžiamos itin aktualios socialinės problemos, pasireiškiančios šiuolaikinėmis ekonomikos augimo sąlygomis bei reikalaujančios veiksmingų ekonominės politikos sprendimų;
- trečioje dalyje „Ekonomikos augimas ir konkurencingumas: žinių ekonomika, verslo inovacijos, finansų krizių sąlygojami iššūkiai“ nagrinėjamos šiuolaikinės verslo ir ekonominės veiklos efektyvumo bei konkurencingumo didinimo galimybės, reikmės ir problemos, prioritetą teikiant žinių ekonomikos kūrimui, verslo inovacijoms bei inovacinės veiklos aktyvinimui ir skatinimui, taip pat įvairioms finansų krizių aplinkybėms;
- ketvirtoji monografijos dalis „Dinamiškoji vadyba aktyvinant technologijų pažangą ir ekonomikos augimą“ išryškina naujus požiūrius į technologijų pažangos ir ekonomikos augimo procesų vadybą ir valdymą, prioritetą teikiant kryptingam vadybos ir valdymo tobulinimui siekiant inicijuoti ir skatinti esminius proveržius įvairiose mokslo ir technologijų pažangos srityse.

Kolektyvinėje monografijoje pateikta ir apibendrinta tiek monografijos autorių ankstesnėse publikacijose paskelbta jų tyrimų medžiaga, tiek naujausios idėjos, išvados ir pasiūlymai.

Galima teigti, kad šiame leidinyje pateikta ir apibendrinta medžiaga atspindi ir apibūdina kaip kompleksinio mokslinio pažinimo, tyrimų bei plataus profilio praktinės veiklos reikalaujančią sritį, šiuolaikinių globalizacijos bei žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo iššūkių ir aplinkybių kontekste vykstančius visuomenės socialinio ir ekonominio gyvenimo kaitos, taip pat ekonomikai augti skirtų visuomenės galių ir potencialų kūrimo, ugdymo, plėtos bei naudojimo procesus. Akivaizdu, kad platus, sisteminiu požiūriu grindžiamas suvokimas, taip pat daugialypės žinios apie šiuos procesus sudaro prielaidas laiku, kryptingai bei veiksmingai reaguoti į nepertraukiamai kylančius naujus iššūkius ir spręsti naujai išryškėjančias įvairiausias socialines, politines, ekonomines, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos, saugumo, sąveikos su aplinka ir kitas visuomenei reikšmingas problemas. Beje, galima daryti prielaidą, kad šie teiginiai iš esmės atspindi monografijoje pateiktą

tos ir apibendrintos medžiagos mokslinį naujumą, jos teorinę ir praktinę vertę. Ji gali būti vertinama kaip naudinga ir reikalinga tiek plėtojant daugialypę praktinę veiklą visuomenės socialinio ir ekonominio gyvenimo gerinimo ir ekonominės raidos aktyvinimo srityje, tiek inicijuojant bei atliekant įvairiausių atitinkamo profilio mokslinius tyrimus, skirtus socialinei ir ekonominei raidai, kultūros ir mokslo bei technologijų pažangai šiuolaikinių globalizacijos, žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo ir plėtojimo iššūkių ir aplinkybių kontekste, tiek vykdant įvairias plačios aprėpties ekonominio, vadybinio ir kitokio socialinių mokslų profilio studijas.

Ši kolektyvinė monografija parengta Vilniaus Gedimino technikos universiteto Ekonomikos inžinerijos katedroje. Beje, tai, kad monografijoje pateikiamos svarbiausios idėjos atspindi orientacijas į poreikius intensyvinti socialinių, ekonominių, kultūros, mokslo ir technologijų pažangos procesų sąveiką, taip pat ir į mokslinių tyrimų ir studijų socialinių, humanitarinių, technikos ir technologijų bei kitų mokslų srityse integralumą, iš esmės reprezentuoja tuos mokslinio darbo bei akademinės veiklos prioritetus, kurie itin glaudžiai sietini su mokslo ir technologijų pažangai aktyvinti skirtu vadybinio ir ekonominio instrumentarijais bei atitinkamų paramos sistemų kūrimu bei taikymu.

Pažymėtina ir tai, kad monografija parengta artėjant Vilniaus Gedimino technikos universiteto Verslo vadybos fakulteto 30-mečio sukakčiai, todėl šios kolektyvinės monografijos parengimas gali būti traktuojamas kaip savotiškas dėmesio šiai gražiai progai ženklas. Suvokiant, kad išskirtinis šio fakulteto ir jo veiklos bruožas yra sąsajų tarp socialiniams bei technikos ir technologijų mokslams būdingų tyrimų ir studijų siekiai, gali būti pažymėta, kad parengtos monografijos tematika gana ryškiai ir reprezentatyviai iliustruoja ryšį su pačiu fakultetu ir jo profiliu.

Kolektyvinės monografijos autorių įnašas:

- prof. habil. dr. Borisas Melnikas – pratarmė, 1 dalis, 3.1, 4.1 skyriai, baigiamosios pastabos;
- prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė – 2.1, 2.2, 2.4 skyriai;
- doc. dr. Daiva Andriušaitienė – 2.3 skyrius;
- prof. dr. Daiva Jurevičienė ir doc. dr. Viktorija Skvarciany – 2.5 skyrius, prof. Daiva Jurevičienė, doc. dr. Viktorija Skvarciany ir Austė Marija Lagunavičiūtė – 3.3 skyrius;
- dr. Laura Gudelytė Žilinskienė – 3.2 skyrius;
- dokt. Audronė Kvedarienė – 4.2 skyrius.

Kolektyvinės monografijos sudarytojas ir mokslinis redaktorius – prof. habil. dr. Borisas Melnikas

Recenzentai:

- prof. dr. Eugenijus Chlivickas (Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacija);
- prof. habil. dr. Ona Gražina Rakauskienė (Mykolo Romerio universitetas).